

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หลังจากได้ทำการศึกษาปัญหาและสำรวจข้อมูลต่าง ๆ แล้ว และด้วยเหตุที่โครงการสุศึกษาสายการศึกษาจะมีการดำเนินงานกระจายอยู่ในจังหวัดทั่วประเทศ และการขาดแคลนค่านงบประมาณ กำลังคน และเวลา ผู้วิจัยจึงจำกัดขอบเขตของการศึกษาวิจัยให้แคบลง เฉพาะจังหวัดรอบ ๆ กรุงเทพมหานคร คือ นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม ฉะเชิงเทรา และปทุมธานี ซึ่งจังหวัดเหล่านี้จะมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ การค้าขาย การเกษตร การถือกรรม มีสภาพสังคมเมืองและสังคมชนบทที่คล้ายคลึงกัน รวมทั้งได้รับอิทธิพลด้านต่าง ๆ จากกรุงเทพมหานครในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน เพราะเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกันโดยรอบกรุงเทพฯ ในทิศทางต่าง ๆ (จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น สถิติข้อมูลจังหวัดภาคกลาง สมุครายงานสถิติจังหวัดต่าง ๆ สถิติทางการประมง การเกษตร สำนะโนการเกษตรภาคกลาง สมุครายงานการสัมมนาทางวิชาการแห่งชาติ เรื่องประชากรของประเทศไทย เป็นต้น) หลังจากนั้น จึงสุ่มขึ้นมาจังหวัดเดียว โดยการสุ่มแบบธรรมคา (Simple Random Sampling) ด้วยการใช้ฉลากไค้จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดที่จะทำการวิจัย และเป็นตัวแทนของจังหวัดรอบ ๆ กรุงเทพฯ ดังกล่าว

สำหรับตัวอย่างประชากรคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ที่อยู่ในโครงการสุศึกษาสายการศึกษา ตั้งแต่เริ่มมีโครงการในปีการศึกษา 2522 จนถึงปีการศึกษา 2526 ซึ่งมีทั้งหมด 23 โรงเรียน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงเรียน

อำเภอและโรงเรียน	ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูผู้รับ นิคชอบงาน สุศึกษา	ครูผู้สอน สุศึกษา	นักเรียน ชั้น ป.6
<u>อำเภอเมืองสมุทรปราการ</u>				
1. โรงเรียนอนุบาลวัดพิชัยสงคราม	1	1	10	32
2. โรงเรียนมหาภาพระจาดทอง	1	1	11	34
3. โรงเรียนวัดคูสร้าง	1	1	8	32
4. โรงเรียนคลองบางไผ่	1	1	6	18
5. โรงเรียนคลองกะออม	1	1	5	15
6. โรงเรียนคลองมหาสวัสดิ์	1	1	2	14
7. โรงเรียนบ้านคลองหลวง	1	1	9	23
รวม	7	7	51	168
<u>อำเภอพระประแดง</u>				
8. โรงเรียนวัดแหลม	1	1	11	37
9. โรงเรียนวัดบางกอบัว	1	1	7	32
10. โรงเรียนวัดครุฑนอก	1	1	7	31
11. โรงเรียนสุขสวัสดิ์	1	1	9	35
12. โรงเรียนสำโรงเหนือ	1	1	20	60
รวม	5	5	54	195

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อำเภอและโรงเรียน	ผู้บริหาร โรง- เรียน	ครูผู้รับ ผิดชอบงาน สุศึกษา	ครูผู้สอน สุศึกษา	นักเรียน ชั้น ป.6
<u>อำเภอบางพลี</u>				
13. โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง	1	1	7	20
14. โรงเรียนวัดบางโกลงใน	1	1	5	19
15. โรงเรียนสุเหร่าบางกะสี	1	1	3	13
16. โรงเรียนคลองบางน้ำจืด	1	1	4	15
17. โรงเรียนวัดเสาธงนอก	1	1	3	11
รวม	5	5	22	78
<u>อำเภอบางบ่อ</u>				
18. โรงเรียนวัดเบ็ญจราษฎร์บำรุง	1	1	4	14
19. โรงเรียนบ้านทองคอง	1	1	8	24
20. โรงเรียนวัดป่าประสิทธิ์ธาราม	1	1	8	26
21. โรงเรียนก่อสร้างคลองค่าน	1	1	4	13
22. โรงเรียนปากคลองชวดใหญ่	1	1	3	15
23. โรงเรียนชุมชนวัดบ้านระกาศ	1	1	10	27
รวม	6	6	37	119
รวมทั้งหมค	23	23	164	560

เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานสุศึกษาในโรงเรียนมีอย่างละ 1 คนเท่านั้นในแต่ละโรงเรียน จึงใช้บุคคลดังกล่าวทั้งหมดเป็นตัวอย่างประชากร

ในทำนองเดียวกันครูผู้สอนสุศึกษา (ทำหน้าที่สอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่มีเนื้อหาความรู้ศึกษาอยู่เกือบทั้งหมดในหน่วยตัวเรา) จำนวน 164 คน รวมกับกลุ่มผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานสุศึกษาแล้วเป็นจำนวนทั้งสิ้น 210 คน

สำหรับนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยขั้นที่ 1 สุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ใช้จังหวัดเป็นหน่วยสุ่ม ขั้นที่ 2 สุ่มแบบสุ่มจากชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนในจังหวัดเป็นตัวแทนชั้นภูมิ (Strata) และใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (เป็นนักเรียนชั้นสูงสุดในโรงเรียนซึ่งควรจะได้รับสิ่งต่าง ๆ จากการดำเนินงานสุศึกษาในโรงเรียนมากกว่านักเรียนชั้นอื่น ๆ) เป็นกลุ่มประชากรจำนวนทั้งหมด 1,639 คน แล้วศึกษาเกณฑ์การสุ่มตัวอย่างประชากรของระยอง กรมสุ (2525 : 10) แล้วผู้วิจัยได้ใช้ตัวอย่างประชากรประมาณร้อยละ 30 ของประชากรจำนวนหนึ่งพันขึ้นไป ซึ่งถือเป็นตัวอย่างประชากรจำนวนที่เหมาะสม ได้ตัวอย่างนักเรียนทั้งสิ้น 560 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. การวางแผนในการสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารการวิจัย เอกสาร สิ่งพิมพ์และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานสุศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เช่น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการสุศึกษาสายการศึกษา ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุศึกษาในสถานศึกษา
2. ศึกษาการดำเนินงานของโครงการพอสังเขป โดยการสอบถามสัมภาษณ์ จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือศึกษานิเทศสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษานิเทศสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดอื่น ๆ ศึกษานิเทศสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทั้ง 4 อำเภอของจังหวัดสมุทรปราการ

ข. การสร้างแบบสอบถาม

1. การสร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราว

หลังจากศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาเนื้อหาสาระที่สำคัญของมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแล้วได้สร้างแบบสอบถามฉบับชั่วคราวขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสำรวจสภาพทั่วไป และสภาพการจัดดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนตามมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในโรงเรียน ซึ่งบางข้อคัดลอกมาจากแบบสำรวจของ ชมภูนุช ฉันทพันธ์วิวัฒนา ส่วนชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน

นำแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดนี้ไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้พิจารณาตรวจแก้ไขประมวลแนวคิดต่าง ๆ แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

2. การทดลองใช้แบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในขั้นต้นไปทดลองใช้กับกลุ่มครู 36 คนและกลุ่มนักเรียน 100 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ที่อยู่ในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา 5 โรงเรียนคือ โรงเรียนวัดปากน้ำ โรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ โรงเรียนพุทธสิริราษฎร์ประชาโมทย์ โรงเรียนวัดไทรมา และโรงเรียนวัดแคนอก

3. การสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

รวบรวมและสรุปความคิดเห็นและผลการตอบแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ชุดที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสำรวจสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียน จำนวน 5 ข้อ
- ตอนที่ 2 แบบสำรวจสภาพการจัดดำเนินงานสุขศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาตามมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 ด้านคือ

ก.	ค่านการจัคบุคลากรทางสุขศึกษา ในโรงเรียน	จำนวน 5 ข้อ
ข.	ค่านการจัคสิ่งแวกคลอม ในโรงเรียน	จำนวน 21 ข้อ
ค.	ค่านการจัคบริการสุขภาพ ในโรงเรียน	จำนวน 19 ข้อ
ง.	ค่านการจัคการเรียนการสอน สุขศึกษาในโรงเรียน	จำนวน 13 ข้อ
		รวมจำนวน 58 ข้อ

แบบสอบถามชุดที่ 1 นี้ รวบรวมจากผูบริหารโรงเรียน 23 คน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของคณาครและนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงาน
สุขศึกษาในโรงเรียนทั้ง 4 ค่านคือ

ก.	ค่านการจัคบุคลากรทางสุขศึกษา ในโรงเรียน	จำนวน 7 ข้อ
ข.	ค่านการจัคสิ่งแวกคลอม ในโรงเรียน	จำนวน 19 ข้อ
ค.	ค่านการจัคบริการสุขภาพในโรงเรียน	จำนวน 22 ข้อ
ง.	ค่านการจัคการเรียนการสอนสุขศึกษา ในโรงเรียน	จำนวน 13 ข้อ
		รวมจำนวน 61 ข้อ

แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับครและนักเรียนนี้เป็นแบบสอบถามชุดเดียวกัน
และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกับข้อความมากที่สุด จึงแบ่งคำตอบแสดงระดับความ
คิดเห็นเป็น 2 แบบ

แบบที่ 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการของ Likert (สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2526 : 44 และวิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 95-97) ใช้
มาตราส่วนประมาณค่าความคิดเห็น 5 ระดับ โดยตั้งเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{f}{N} \times 100$$

f = ความถี่ของรายการนั้น

N = จำนวนตัวอย่างประชากร

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มครูและนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานสหศึกษา โดยการคำนวณหาค่าสถิติดังนี้
สำหรับข้อสอบถามที่เลือกตอบได้ 5 ระดับ

1. หาค่าเฉลี่ย จากสูตร (ประกอบ กรรณสูตร 2525 : 80)

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต

$\sum fX$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

f = ความถี่

X = ค่าของคะแนน

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้วได้นำมาคิดน้ำหนักของค่าเฉลี่ยโดยกำหนดระดับค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในช่วงดังต่อไปนี้ (ห่างกันช่วงละ 0.80)

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 ประเมินอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 ประเมินอยู่ในระดับ เห็นด้วย, เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 ไม่แน่ใจหรือเห็นด้วยปานกลาง, เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 ประเมินอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย, เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 ประเมินอยู่ในระดับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, เหมาะสมน้อยที่สุด

2. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นแต่ละข้อกระทง
โดยใช้สูตรดังนี้

$$s = \sqrt{\frac{\sum f(X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

- เมื่อ S = ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X = คะแนนที่กำหนดตามสเกล 5, 4, 3, 2, 1
 $\bar{X}$ = คะแนนเฉลี่ย
 n = จำนวนผู้ตอบทั้งหมด
 f = ความถี่ของการตอบ

3. เปรียบเทียบหาค่าความแตกต่างของความคิดเห็นของครูและนักเรียนในแต่ละข้อ กระทั่งจากการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ $df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1-1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2-1}}$

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

S = ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N = จำนวนผู้ตอบทั้งหมด

สำหรับข้อความที่เลือกตอบได้ 2 ระดับ

1. หาค่าความถี่ของการตอบของครูและนักเรียน แล้วคำนวณหาค่าร้อยละ จากสูตรการหาค่าร้อยละ เช่นเดียวกับในตอนต้นที่ 1

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของครูและนักเรียนในแต่ละข้อความจากการทดสอบค่าไค-สแควร์ (χ^2 -test) โดยใช้สูตรดังนี้ (ประกอบกรรณสูตร 2527 : 145 ฉบับปรับปรุงใหม่)

$$\chi^2 = \sum \left[\frac{(|f_o - f_e| - .5)^2}{f_e} \right]$$

เมื่อ χ^2 = ค่าไค-สแควร์
 f_o = ความถี่ที่ได้จากการสังเกต (Observed frequency)
 f_e = ความถี่ที่คาดหวังไว้หรือความถี่ที่ได้มาตามทฤษฎี
 (Expected frequency)

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูและนักเรียนจากคำถามปลายเปิด
 ในแต่ละด้านของการดำเนินงานสู่ศึกษาในโรงเรียน นำมารวบรวมเป็นหมวดหมู่แล้วเสนอ
 เป็นความเรียง

หนึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวณค่าต่าง ๆ โดย
 ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย